

DE ADVERTENTIE VAN JAN TREUR,

Uw huwelijksdag is toch wel zo belangrijk, dat deze niet mag mislukken. Ieder die dit beseft, vrage vrijblijvend om inlichtingen over onze leiding, welke tot nog toe goed mocht slagen. Doe als zovelen en laat ons u helpen.

J. TREUR, Kralingen 42, Dirksland.

(Advertentie in De Banier, uitgave van de Staatkundig-Gereformeerde Partij)

SGP'er die het lachen propageert

...opschudding in het zeer kerkse Dirksland. Jan Treur: 'Ik zou het liefst christelijk conferencier worden'...

Bruggen en landtongen volstaan niet om eilandbewoners uit hun isolement te halen. Op het pas ontsloten Goeree-Overflakke kan men ondervinden dat de kloof tussen eiland en — nu nabije — randstad nog gápen kan. Men hoeft in het zeer kerkse Dirksland maar een enkel vraagje te laten vallen om aan de weet te komen hoe misprijzend in bepaalde kring gepraat wordt over DE ADVERTENTIE VAN JAN TREUR — een advertentie, die elders in het land hoogstens kan zijn opgevalen door haar wat onbeholpen tekst en waar de Volkskrant, die haar als curiosum overnam, dan ook de rooms-lichtzinnige vraag aan toevoegde: 'Wat zou meneer Treur eigenlijk komen dóén?'

en tegelijk onchristelijke dingen doen.'

Als dat over Jan gaat — en dat doet het — waar baseert zij haar beschuldiging dan op? 'Ik ben voor het eerst iets van weezin gaan voelen,' zegt zij, 'toen ik hoorde dat hij in het kamp had meegedaan aan rare spelletjes. Zij moeten daar een operatiespelletje hebben gedaan. Dat doet men niet. Ook mochten daar jongens en meisjes, door elkaar heen, in nachtkleding, voor spook hebben gespeeld. Iemand, die geen christen is, is niet minder dan wij, maar is anders. Men kan geen twee dingen tegelijk willen zijn. Dit is,' zegt zij, 'mijn persoonlijke mening, maar ik sta daarin niet alleen.'

Dit laatste blijkt waar, als andere dorpsgenoten zeggen: 'Het is een vreemde jongen.' 'Het is een jongen die niet werken wil.'

★

Niemand te Dirksland heeft zich dat afgevraagd. In dit dorp, waar ruim zeventig procent van de bevolking hervormd is en 22 procent lidmaat van de gereformeerde gemeente, heeft men meteen begrepen — en geoordeeld.

Jan Treur wil ceremonie-meester zijn op bruiloftspartijen. Christelijke bruiloftspartijen, maar toch: partijen. Hij heeft met zijn advertentie zwart op wit kenbaar gemaakt, feestvieren een volwaardige menselijke bezigheid te vinden, waaraan zorg kan worden besteed. Hij wil daar ook wel geld mee verdienen.

Hoewel niemand het ons zegt, moet dát in de ogen van een deel van Dirksland de grootste fout zijn van Jan Treur.

Er wordt hem geen haar gekrenkt, hij wordt niet ter verantwoording geroepen. Maar zijn dorpsgenoten, nadat ze ons gastvrij hebben binnengelaten en van thee voorzien, zeggen binnenskamers van deze jongeman, die oorspronkelijk niet 'van het eiland' is: Hij is oppervlakkig, hij kan alle kanten uit, hij draait met alle winden mee.

Mevrouw Van 't Geloof, echtgenote van de staatkundig-gereformeerde wethouder Van 't Geloof, vat alle kritiek samen in deze zin: 'Je kunt niet deelhebben aan het Heilig Avondmaal,

Jan Treur, een 25-jarige nog wat slungelachtige plaatwerker, die 's ochtens om half zeven per bus naar zijn fabriek te Pernis vertrekt en 's avonds om half zeven, nogal vuil, weer thuis komt bij zijn moeder, is eerst erg blij ons te zien, want hij vermoedt dat wij trouwlustig zijn en zijn vierde klant. Maar hij wil ook best vertellen wat hij wil met zijn advertentie, hoe hij zijn geloof opvat en waarom hij het gewaagd heeft, de vrolijkheid te propageren in het blad van de Staatkundig Gereformeerde Partij, waarvan hij lid is.

'Lol, pret en vrolijk,' zegt hij, 'schrijft u dat maar gerust op: als je die woorden uitspreekt in Dirksland, betrekken de gezichten.'

Het gezicht van zijn moeder (66) levert het bewijs. Zij vindt het 'gekkigheid' van haar zoon. 'Je hoort nu eenmaal bij dat fijne kerkje van ons, jongen,' zegt ze, 'dan moet je ook geen cingen doen die men niet goed vindt.'

Zij vertelt ons dat zij heeft leren inzien dat het leven somber is door tal van tegenslagen, ziekte en dood in de familie, waar zij veel verdriet van heeft gehad en vaak ziek van is geworden. Tegen deze duistere achtergrond tekent de zoon zich haast af als een rebel, als hij — heel ernstig — zegt:

'Ik vind dat een bruiloft best vrolijk mag zijn. Het moet wel ernstig toegaan, maar het is toch ook geen begrafenissen. Ik ben hieraan begonnen om de mensen te helpen, want ik zag ze op trouwrecepties bij elkaar in zo'n stille kamer zitten; ze drinken drie, vier borreltjes en weten dan niet hoe het verder moet. Maar nu ik drie partijen heb gedaan — het is waar: ik heb wat gebukt in mijn advertentie — zou ik er best mijn beroep van willen maken. ik zou liefst christelijk conferencier willen worden. Maar als ik dat hardop zei, kwam er helemaal niemand. Je moet hier hard werken en wat klagen, zo hoort het. Ik begrijp niet precies wat ze tegen mij hebben. Je bent toch ook niet tegen de begrafenisondernemer, omdat je niet van begrafenissen houdt?'

Wie zijn nu precies tegen hem?

DOOR ANNEKE BOUMAN

Grof geschat en verlichte gees-ter: niet te na gesproken: waarschijnlijk de 21,9 procent gereformeerde Dirkslanders. Politiek liggen de verhoudingen beduidend anders dan naar kerkgenootschap. In 1962 kregen de antirevolutionairen er 481 stemmen, de staatkundig-gereformeerden 473. De — aanzienlijke — rest van de stemmen ging naar Partij van de Arbeid (506) en VVD (209). Van die 715 mensen is niet aan te nemen dat zij iets tegen georganiseerde bruiloften en partijen hebben; hoeveel ARP-leden zich aan Jan stoten is niet te schatten. Zij zullen De Banier niet lezen en 'de advertentie' alleen van horen zeggen hebben.

★

En wat is Jan Treur voor een jongen?

Gereformeerd, lid van de SGP. Tegen televisie, tegen film (met een voorbehoud: volwassenen, zoals h'ijzelf, kunnen er af en toe heengaan, maar jonge mensen kunnen nog niet kiezen tussen goed en slecht). Tegen dansen. 'Behalve,' zegt hij na lang nadenken, 'tegen de stoelendans, al doe ik die alleen op uitdrukkelijk verzoek van het bruidspaar.'

Hij is vóór sport ('natuurlijk niet op zondag'), wat hem bij de vooruitstrevenden rangschikt, en vóór de vakantiecampen, die al eerder ter sprake kwamen en die blijken uit te gaan van de Gereformeerde Jongelingsvereniging. Deze kampen, zegt Jan, hebben bij hun ontstaan 'bijna een scheuring tussen de broeders aangericht.'

In die kampen, en in twee herinneringen aan zijn jeugd te

Zeist, ligt de oorsprong van zijn veel velen onbetamelijke onafhankelijkheid van denken, en ook van zijn advertentieplan.

Aan de kampen van de Jongelingsvereniging heeft Jan Treur onuitwisbare prettige herinneringen. Hij heeft daar spelletjes gedaan. Wat dat voor hem heeft betekend, begrijpt ieder die in zijn milieu opmerkingen heeft gehoord als deze: 'Spelen, dat doen kleine kinderen. Verder is het gekkigheid.'

De nieuwbakken ceremonie-meester heeft nu drie bruiloftspartijen geleid, in Kampen, IJsselmuideren en Boskoop. 'Het begint 's ochtends met de corsages. Bij het eten zorg ik voor de tafelschikking en loop de ousers achterna. In kerk en gemeentehuis heb ik niets te doen, maar ik ben er toch graag bij, om de mensen te leren kennen en omdat het zo

en daarachter voer je de operatie op. De mensen zien dus alleen schimmen. Je legt iemand op tafel, die sla je bewusteloos en dan ga je zogenaamd aan het snijden. Dan haal je acht nylonkousen aan elkaar geknoopt eruit. Eén keer raakte een klein jongetje erg van streek, maar het is toch een spelletje dat veel succes heeft.

Leuk is ook het dierenpelletje. Ieder krijgt een dierenaam op een papiertje. Dat moeten ze wegstoppen. Nu is de opdracht: wie zijn dierenaam hoort, staat op. Maar die eromheen zitten, moeten proberen, dat ontstaan te belletten. De mensen weten niet dat ze allemaal dezelfde dierenaam hebben, bij voorbeeld: eekhoorn. Dus als je eekhoorn zegt, wil iedereen overreind en probeert tegelijk iedereen, zijn buurman op zijn stoel te houden. Je krijgt dan dit (hij doet het voor): die plotselinge, tegenstelde beweging.

Een ander spelletje is: Met z'n tweeën beter dan alleen. Dit gaat over een jongen, die voor het eerst zijn correspondentievriendinnetje ontmoet, onder het motto: Met z'n tweeën beter dan alleen. Als hij erg verbaasd en boos is dat het meisje haar moeder heeft meegebracht, zegt zij: Met z'n tweeën is toch beter dan alleen? En zo heb ik nog wel een stuk of vijftien spelletjes, die ik nu maar niet allemaal zal uitleggen.'

★

Van het plezier aan deze spelletjes, dat zo'n diepe indruk op hem heeft gemaakt, wil Jan Treur de bruilofsfeer deelgenoot maken. Hij vindt hen te somber. Zijn tweede houvast is de herinnering aan zijn vader en aan dominee Hofman te Zeist, bij wie hij belijdenis heeft gedaan.

De dominee heeft hem, voordat het zover was, aangeraden: 'Ga jij gerust eerst eens in vijf andere kerken kijken.' Aan deze 'nuchterheid,' zegt Jan, 'die ertoe geleid heeft dat ik uit overtuiging bij dominee Hofman belijdenis heb gedaan,' wil hij zich spiegelen.

En zijn vader, zestien jaar geleden gestorven, heeft tegen een rooms-katholieke weduwe, die hem verteld had dat zij eindelijk weer eens naar de kerk was geweest, gezegd: 'Dat vind ik heel fijn voor u.' Zijn vader heeft niet gezegd: 'U gaat naar de verkeerde kerk,' en ook dat vergeet Jan Treur niet. 'Wat werkelijk uit het hart komt,' zegt hij, 'is altijd goed.'

Hij is in de eerste verte geen revolutionair. Voor buitenstaanders is het verschil tussen hem en zijn strengstaekende dorpsgenoten haast onzichtbaar, zeker als hij ernstig meedeelt: 'Ik voel mij stellig niet zondig door mijn trouwpartijen, maar dat kan natuurlijk nog komen.'

Toch is hij — ongewild — met zijn groteske rebellie misschien het symbool van de ontsluiting van de eilanden, waar Waterstaat rustig mee doorgaat.

...Dirksland, dorp, dat voorlopig niet veel van de 'gekkigheden' van Jan Treur moet hebben...

plechtig is. Maar het gaat mij vooral om de spelletjes.'

Opgewekt haalt hij een bruilofts-programmaboekje voor de dag en een schoolschrift met eigen aantekeningen. Uit het programmaboekje schrijven wij een feestlied over.

Wijn met zeepsop, kwast met pek,

kalfsgehakt met kokosvet, ham gestoofd met wonderolie, rijst met veren uit een bed, bier met roet is lekker zoet, 't smaakt in elk geval loch goed.

Jan Treur heeft het niet zelf gemaakt, het bruidspaar had het al. Bij het schoolschrift, vol wonderlijke titels elk met een eigen nummer, geeft hij ons uitleg. Je kunt zien dat hij het plezier in het kamp nog naproeft. 'Meestal begin ik met het schimmenspel, de operatie. Je spant een laken

'Trouwten is ten slotte geen begraven'